

www.maaamet.ee

Vaivara maastikukaitsealal asuvad kolm kuplilist kün-
gast. Läänest itta nimelatakse neid Tornimäeks (kõrgus
70,6 m), Põrguhaava- ehk Grenaderimäeks (kõrgus
83,1 m) ja Pargi- ehk Lastekodumäeks
(kõrgus 85,2 m). Ümbritsevat tasan-
dikust kerkivad mäed 50 m võrra
kõrgemale. Aastaid tagasi kasva-
nud okasmetsa tõllu näisid mäed
kaugelt vaadatuna sinised. Sellest
on nad saanud oma nime -
Sinimäed.

Mägede põhjanõlvad on järsud, kohati
peaaegu püstised, lõunanõlvad seevastu suhteliselt laug-
jad ning sujuvalt tasandikeks üleminevad. Lääne-ida-
suunalise seljaku pikkus on ligikaudu 5 km. Sinimäed
on Kirde-Eesti tähelepanuväärsemaid pinnavorme.

Uurimused on näidanud, et kõrgendike tuumaks on pae-
kaldast lahtistatud aluspõhjaosad, mis on koos moreeni-
ga mandrijää poolt transporditud mitme
kilomeetri võrra lõuna poole. Aluspõhja-
kivimite pangased on erineva nurga
all (18-25 kuni 60-70 kraadi) kaldu
lõuna ja kagu, harvem edela suunas.
Mägede siseehitus on jälgitav üksikut-
tes paljandites, aukudes ja sõja-
aegsetes punkrites.

Aluspõhjakivimeid katab jääme karbonaadi-
rõhke pruunikashalli moreen, mis määrib on surutud
aluspõhjakihide või pangaste vahe-
le. Moreenis leidub suuri ränd-
kive. Pruunikashalli moreeni ja
kruusakihide all on kohati
kristalsete ja kambriumi-ajastu
kivimite rikast vanemat pruuni
ning rohekashalli moreeni. Sini-
mägede lõunanõlvil paljandu-
vad 1-3 meetri paksused paiguti
tsementeerunud jääaja veekogude
delta setted.

Väljaandja: Vaivara vallavalitsus www.vaivara.ee
Tekst: Ene Iives
Fotod ja kujundus: Priit Iives
Trükkija: AS Seitung
Trükk on valminud Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetusel

VAIVARA MAASTIKUKAITSEALA

Vaivara maastikukaitseala eesmärk
on kaitsta geoloogilise ehituse ja
geneesi poolt väärtuslikku
pinnavormi - Vaivara Sinimägesid

Maastikukaitseala jaguneb vastavalt kaitse eripärale
ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks siht-
kaitsevööndiks ja kaheks piiranguvööndiks. Viivikonna
sihtkaitsevööndis kaitstakse metsaõkosüsteemi.

TORNIMÄGI

Tornimäe sihtkaitsevööndis kaitstakse väljakujunenud
või kujundatavaid looduslikke ja poollooduslikke koos-
lusi. Siinse metsa juhtfunktsiooniks on looduskaitse,
bioloogilise mitmekesisuse ja maastikuilme säilitami-
ne. Majandustegevus on keelatud.

Tornimäe põhjanõlva karbonaatkivi-
mitest koosneva mäe ülemine osa
on püstine kuni 10 m kõrgune sein,
mis jätkub 45-kraadise nõlvana
veel paarkümmend meetrit, et siis
muutuda peaaegu tasaseks lavaks.

Jalgradadel on võimalik jälgida
siinset väga vaheldusrikast reljeefi
ning tutvuda säilinud sõjaajaloo
objektidega.

Vaate- ja istumiskohad on rajatud
lõunanõlvil asuvasse männikusse,
mäe tippu ja endise staabipunkri juurde.

Avatud vaated merele ja mäe ning mere vahelisele
mitmekesisele maastikule pakuvad erinevatel aasta-
aegadel meeldejäätavaid elamusid.

Mäel kasvab mitmeid huvitavaid ning haruldasi
rohttaimi (mets-kuukress). Kaunid
on mäejalamid sinililledel õitse-
aegu. Mäe ümbritseval tasan-
dikul õitsevad aga kevade-
l tuhanded nurmenõud
koos lõosilmade ja kannike-
selliikidega.

Pargimägi ja Põrguaugumägi kuuluvad piiranguvöönd-
disse. Piiranguvöönd on kaitseala majanduslikult kasu-
tatav osa, kus majandustegevuse korraldamisel tuleb
arvestada looduskaitsealade ja maastikukaitseala
kaitse-eeskirjas kehtestatud tingimustega. Piirangu-
vööndi metsade juhtfunktsioon on looduskaitse ja
maastikuilme säilitamine.

PÕRGUAUGUMÄGI

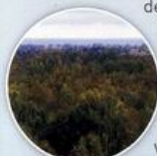
Põrguaugumäe loodusliku ilmet on inimkäsi kõige
enam muutnud. Maa-alale 1998. a. kehtestatud detail-
planeeringu põhiprintsiipideks on kaitseala nõuetega
kooskõlas ühitada looduskeskkond ning tänapäeva-
sed vajadused, kavandada sõjasündmustele väärikas
mälestusansambel ning siduda lahendus Sinimägede
üldskeemiga.

Peamine juurdepääs mälestusansamblile on vanalt
Tallinn-Narva maanteelt, kust teerada suundub mäe-
harjale ning jätkub seal põlluvahetena Sinimäe alevi-
kuni.

Mälestusansambli kujunduselemen-
tideks on kaevikuliin, esmalt püsti-
tatud puidust mälestusrist ning
hiljem ansambli aksendiks lisa-
tud kõrge metallrist.

Memoriaalkompleksi aitavad väärtus-
tada oskuslikult kujundatud vaated. Istu-
des kaevikuliini jäljendaval kivikülvil ja nautides vaade
merele ning Tornimäele, tuleb kiita
looduskaitsete läbimõeldud tege-
vust maastiku kaitsmisel ja kujun-
damisel; jalutades Tornimäel ja
nautides vaadet memoriaal-
kompleksile, tuleb kiita muinsus-
kaitsjate tegemisi.

Väärtuslikeks maastikelementideks
on nn Põrguauk ja lehisesalu.

PARGIMÄGI

Pargimägi on kõige idapoolsem mägi. Seda kasuta-
vad aktiivselt Sinimäe aleviku elanikud looduse nau-
timiseks. Mäejalamil korraldatakse erinevaid üritusi.
Siin asub ka lastemänguväljak.

Maastikuhoolduslike töödega on avatud vaateid mäe
tipust ümbritsevale maastikule ning tööstuspiirkonna-
le. Just Pargimäelt lõunasse avanevad vaated toovad
välja siinse maastiku kontrastid - kauni loodusmaas-
tiku ja tööstusmaastiku. Loodus on sellele paikonnale
palju andnud, kuid siit on ka meie kõigi igapäevase
elu huvides palju võetud.

Matkates kaunitel Sini-
mägedel austate nende
inimeste tööd, kes on
kõik selle avastami-
seks valmis seadnud.

Vaivara maastikukaitseala läbib ida-läänesuunaline
rannikurada E-9, mis ühendab piirkonna loodus-,
ajaloo- ja huviväärsusi.

Vaivara maastikukaitseala valitseja on Ida-Virumaa
keskkonnateenistus (tel 3324 414)

Kaitsekorraldamisega tegeleb Looduskaitsekeskuse
Ida-Viru region

Maastikukaitseala hooldab Vaivara vallavalitsus (tel
3929 012)